

Waarnemingen van *Xylotrechus stebbingi* in Griekenland

Een Aziatische wespensboktor die zich in korte tijd heeft verbreid in het Middellandse-Zeegebied (Coleoptera: Cerambycidae)

De boktor *Xylotrechus stebbingi* wordt hier voor het eerst vermeld van het vasteland van Griekenland. In het Middellandse-Zeegebied werd de kever, die oorspronkelijk beschreven werd uit Tibet, voor het eerst gesignaleerd in 1982 in Italië. Op dit moment is de soort bekend van verschillende landen in het Middellandse-Zeegebied.

Entomologische Berichten 62(2): 57-58

Trefwoorden: fauna nova species, Middellandse-Zeegebied

Inleiding

In september 1995 ontving de auteur een voor hem onbekende boktor uit Griekenland. De kever was verzameld door de heren J. en M. Delnoye uit Susteren tijdens hun excursie in juni van datzelfde jaar. Met de mij ter beschikking staande literatuur kon ik de boktor niet determineren. In de collecties van het Zoologisch Museum Amsterdam en het Nationaal Natuurhistorisch Museum te Leiden werd de soort niet aangetroffen. Dr. Karl Adlbauer van het Steiermärkisches Landesmuseum Joanneum in Graz bracht uitkomst en determineerde in 1997 de boktor als *Xylotrechus stebbingi*. In het voortreffelijke werk van Bense (1995) over de Europese boktorren wordt, onder faunistische notities, melding gemaakt van deze in Italië geïmporteerde soort.

Vindplaatsen

Xylotrechus stebbingi wordt voor het eerst van Griekenland vermeld door Althoff & Danilevsky (1997) van het eiland Kreta. De waarneming van Delnoye betrof een vondst op 10 juni 1995 uit de ten westen van Athene gelegen provincie Fokida, Gravia, 38°40' N 22°26' O. Later ontving ik informatie over vijf waarnemingen van 12 juni 1999 van M. Hielkema uit de zuidelijke provincie Lakonia, Anavriti, 37°02' N 22°22' O.

Beschrijving

In Europa is het geslacht *Xylotrechus* met zes soorten vertegenwoordigd. De nu waargenomen soort *X. stebbingi* (figuur 1) is aan de hand van materiaal uit Tibet beschreven

A.P.J.A. Teunissen

Strausslaan 6
5251 HG Vlijmen

door Gahan (1906). Naast de typische kenmerken van het geslacht *Xylotrechus* valt de kever op door de roodbruine kleur en de grijswitte, liggende beharing op kop en halsschild. De afmeting bedraagt 12 tot 18 mm. Het halsschild heeft twee nagenoeg kale, schuin naar achteren geplaatste plekken. De dekschilden zijn enigszins glanzend. De grijswitte beharing is in drie onderbroken banen als vlekken herkenbaar. Het uiteinde van de dekschilden is eveneens behaard.

Biologie

Dioli (Dioli & Vigano 1990) trof adulten en larven aan in de stronken en takken van witte moerbeï (*Morus alba*). De bomen waren circa 50 jaar geleden ingevoerd uit het verre oosten. De bladeren dienden toentertijd als voedselbron voor de zijderupsenkweek. Sama & Cocquempot (1995) vermeldden als waardplanten gladde iep (*Ulmus minor*), populier (*Populus spec.*), sumak (*Rhus coriaria*), els (*Alnus spec.*) en vijg (*Ficus carica*). Uit geraadpleegde literatuur citeerden ze dat in het oorspronkelijke gebied van herkomst als waardplanten werden opgegeven *Quercus dilatata* en *Quercus incana*. Pavlíček *et al.* (1998) voegen daar donzige eik (*Quercus pubescens*) en zomereik (*Quercus robur*) aan toe. Hielkema verzamelde de kevers op UV-licht. Ook de kevers uit Israël (Pavlíček *et al.* 1998) werden op deze wijze verzameld. Waarnemingen zijn bekend van eind mei tot eind september, maar juni en juli zijn bij uitstek geschikte maanden.

Figuur 1. *Xylotrechus stebbingi*.
Foto: Hans Henderickx

Verspreiding

Gahan (1906) noemt als herkomst het Himalayagebergte en Tibet. Dioli & Vigano (1990) meldden de vondst voor Noord-Italië, omgeving Sondrio, Lombardia. Gobbi (1994) noemt reeds Venezia-Giulia, Veneto en Lazio. Sama & Cocquemont (1995) vermeldden naast Italië (Piemonte, Lombardia, Friuli Venezia-Giulia, Emilia-Romagna en Toscana) Antibes in het Franse departement Alpes Maritimes en het Griekse eiland Kreta (Lakki, Samaria-Farangi, Boutounaria). In hun artikel vermeldden de laatste auteurs bovendien dat het eerst bekende exemplaar in Italië werd verzameld in Novara, provincie Piemonte in juli 1982. Recent is de soort ook bekend van Israël uit het gebied van de berg Carmel (Pavlicek *et al.* 1998). De waarnemingen in Griekenland van Delnoy en Hielkema bevestigen de snelle uitbreiding in de mediterrane regio. Gezien de herkomst van *X. stebbingi*, en het feit dat de kever zeer polyfaag schijnt te zijn, is verdere uitbreiding naar gematigder streken te verwachten. Zowel de inheemse flora alsook cultuurgewassen behoren tot het spectrum van waardplanten.

Dankzegging

Veel dank ben ik verschuldigd aan Jos Delnoy en zijn vader, alsook aan Meindert en Mas Hielkema voor het verzamelen en ter beschikking stellen van de kevers en de aanvullende informatie over de waarnemingen van *X. stebbingi*. Ulrich Bense wil ik graag dank zeggen voor zijn actuele informatie en literatuurzendingen en Dr. Karl Adlbauer voor het determineren van de eerste vondst. Zonder hen zou ik deze bijdrage niet hebben kunnen schrijven. Hans Henderickx dank ik voor de fotografische opname en Jan Cuppen voor zijn waardevolle opmerkingen bij een voorgaand concept van dit manuscript.

Literatuur

- Althoff J & Danilevsky M 1997. A check-list of longicorn beetles (Coleoptera, Cerambycoidea) of Europe. Slovensko Entomološko Društvo-tefana Michielija.
- Bense U 1995. Longhorn beetles. Illustrated key to the Cerambycidae and Vesperidae of Europe. Margraf Verlag.
- Dioli P & Vigano C 1990. Presenza in Valtellina di un cerambice nuovo per la Fauna italiana: *Xylotrechus stebbingi* Gahan, 1906. (Insecta, Coleoptera, Cerambycidae). Atti Museo Civico di Storia Naturale Morbengo 1: 7-10.
- Gahan CJ 1906. Coleoptera I (Cerambycidae). Fauna of British India: 1-329.
- Gobbi G 1994. Interessanti reperti cerambycidae italiani, specialmente delle regioni centro-meridionali. Bollettino dell'Associazione Romana di Entomologia 48: 83-101.
- Pavlicek T, Chikatunov V, Kravchenko V, Dorchin J & Nevo E 1998. *Xylotrechus stebbingi* Gahan a new species for Israeli beetle fauna. Mitteilungen des Internationalen Entomologischen Vereins 23: 73-74.
- Sama G & Cocquemont C 1995. Note sur l'extension européenne de *Xylotrechus stebbingi* Gahan, 1906. L'Entomologiste 51: 71-75.

Geaccepteerd 7.vi.2001.

Summary

Observations of *Xylotrechus stebbingi* in Greece. An Asian cerambycid beetle which became recently established in the Mediterranean area (Coleoptera: Cerambycidae)

The longhorn beetle *Xylotrechus stebbingi* is recorded for the first time in two places on the Greek mainland. Originally described from Tibet in 1906 by Gahan, the beetle was found for the first time in Italy in 1982. Today it is found in different countries of the Mediterranean Region.